

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 22. februarija 1901.

List 8.

JEZUSU.

Srce moje k Tebi sili,
Jezus, Izveličar mili!
K Tebi, k Tebi koprni.
Ah, brez Tebe ni veselja,
Ti si moja iskra želja,
Ti moj up ob koncu dni.

Ljubi svet kdor hoče koli,
Svet rodi le srčne boli,
In zadaja bridkih ran.
Jaz pa Tebe, Jezus! ljubim,
Večno Ti zvestost obljubim,
Tebi Ženin moj izbran!

Oj srce bo moje srečno,
Ko Te v raju kdaj za večno
Z angelji sprejelo bo.
Tam v višavah zlatocvetnih,
Prosto vseh vezi posvetnih, —
Jezus! Te slavilo bo!

Rudolf Silvester.

ANTON BONAVENTURA,

po božji in apostolskega sedeža milosti
knežsko ljubljanski

vsem vernikom svoje škofije mir, srečo in blagoslov
v Gospodu našem Jezusu Kristu.

1. Približal se je sveti postni čas. Spominja nas grenkega trpljenja Gospoda našega Jezusa Krista. Jezus pa je trpel za nas, da zadosti božji pravici za naše grehe, da nas spravi z razžaljenim Bogom in nam zopet omogoči pot v srečno večnost.

Ako sam Božji Sin, pravi Bog in pravi človek v eni osebi, toliko za nas, za našo dušo in za našo večnost stori, morajo se nam

odpreti oči, da vsaj nekoliko spoznamo, kaj je naša duša, kaj je naša večnost, in da uvidimo, kako resno si moramo prizadevati za dušo in za večnost.

Da, dušo moramo rešiti, ker „kaj pomaga človeku, ako ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi“¹⁾ Prav resno in neizogibno je to vprašanje. Sicer ni novo, ampak staro, ali moramo je vedno in vedno ponavljati, ter nanje vedno in vedno točno odgovarjati.

Poprašajmo se torej tudi danes, kaj nam je storiti, da rešimo dušo in pridemo v večno življenje? Odgovor: Hodimo za Kristom! O tej prepotrebni hoji za Kristom se koj sedaj nekoliko pomenimo in čujmo: zakaj, v čem in kako naj hodimo za njim.

1. Zakaj naj hodimo za Kristom.

2. Mi moramo za Kristom hoditi, ker smo kristijanje. To naše ime pravi, da smo njegovi učenci, da smo se njega oklenili, da smo v posebno zvezo z njim stopili, ker drugače se ne bi po njem, namreč kristijanje po Kristu, imenovali. Da, Krist je glava,²⁾ mi pa udje njegovi, kost od njegovih kosti,³⁾ trdi sv. apostol Pavel. Isti tudi veli: „Katerikoli ste v Kristu krščeni, ste Krista oblekli“⁴⁾

Ker smo kot kristijanje s Kristom tako tesno zvezani, moramo pač delati in živeti, kakor je on delal in živel. Drugače bi se z življenjem samim že odpovedali Kristu in svojemu

¹⁾ Mark. 8, 36.

²⁾ Ef. 5, 23.

³⁾ Ef. 5, 30.

⁴⁾ Gal. 3, 27.

krščanskemu poklicu. Ali mar misliš, da si Kristov učenec, če samo ime njegovo nosiš, za njim pa ne hodiš? Čuj, kaj on sam pravi: „Kdor ne vzame svojega križa in ne hodi za menoj, ni mene vreden.“¹⁾ Kdor torej hoče, da je Krista vreden, mora za njim križ nositi, mora ga posnemati, mora za njim hoditi, da, ponašati se mora, da ga posnema in hodi za njim.

In ali nisi tudi tega obljubil pri sv. krstu, kjer si dobil ime kristijan? Ali se nisi odpovedal vragu in njegovim delom in njegovi nečimurnosti? ali nisi obljubil, da boš veroval v Boga Očeta in Sina in sv. Duha? Še le po tej obljubi si bil krščen, sprejet v sveto cerkev in postal si kristijan.

3. Ime kristijan te torej veže, da moraš za Kristom hoditi. Imaš pa še drugi razlog za to, namreč, ako za Kristom ne hodiš, se ne boš izveličal. Saj je on edin naš Izveličar. Kaj pravi sv. pismo? „V nikomer drugem ni izveličanja, ker nobeno drugo ime pod nebom ni dano ljudem, v katerem bi mi mogli izveličani biti.“²⁾ Nikar pa ne misli, da je za izveličanje dovolj, ako ti ime Jezusovo samo častiš in kličeš. Krist sam tako-le govori: „To pa je večno življenje, da spoznajo tebe, samega pravega Boga, in katerega si poslal, Jezusa Krista.“³⁾

Poznati moraš torej Jezusa Krista, ako se hočeš izveličati, toda kako? Ali je dosti, da ga poznaš samo z razumom? Tako ga poznajo hudobni duhovi in trepetajo. Ali je dosti, da ga zgodovinsko poznaš in veš, da je živel, trpel in križan bil? Tako ga poznajo tudi neverniki in odpadniki, pa se vendar ne bodo izveličali. To ni dovolj, ampak poznati ga moraš tako, da vanj veruješ in ga ljubiš, ter v ljubezni njegov izgled posnemaš, v delih za njim hodiš, da „se življenje Jezusovo očitno pokaže na naših telesih“⁴⁾ kakor uči sv. Pavel. To spoznanje mora torej biti v našem srcu izvir naših del, da v njegovi svetlobi hodimo in njegovo življenje s svojim življenjem posnemamo.

Ni dovolj, da se umemo gladko obnašati in se brez ozira na Krista samo po naravni sposobnosti varovati dejanj, s katerimi bi sami sebe javno onečastili, kakor delajo marsikateri, posebno bolj olikani ljudje, ki se v svoji olikanosti lepo oblačijo, lepo mirno govoré, ogibajo se vsake surovosti in sploh ničesar ne storé, s

čimer bi si dobro ime omadeževali: ne, taka poštenost še ni krščanska, saj se na Krista nič ne ozira, zato pa tudi Krist zanj noče nič vedeti. Ampak karkoli storiš, storiti moraš zaradi Krista, namreč zato, ker on hoče, ker on zapoveduje, ker on sam tako dela. Le tedaj se sme trditi, da si oblekel Krista, da si Kristov, da si kristijan, ker le tedaj odseva Krist iz tvojega življenja in postal si podoben po podobi Sina božjega,⁵⁾ kar sv. Pavel za izveličanje zahteva.

4. Nazadnje moraš za Kristom tudi zato hoditi, da dobiš pomočke za večno izveličanje. Naš zadnji namen, namreč večno izveličanje, je tako visoko, da presega vse naravne moči. V svoji neskončni dobroti je Bog odločil, naj bomo namenjeni v to, da njega, neskončno resnico, dobroto in lepoto gledamo od obličja v obličje in da ga uživamo in se tako njegove božje blaženosti udeležimo. Lahko spoznaš, da tega z naravnimi močmi ne moreš doseči. Potrebuješ torej posebnih sredstev, da tvojim naravnim močem novih moči dodajo in jih vsposobijo za neizmerno visoki namen: saj nobeno oko ni videlo, nobeno uho slišalo in nobenega človeka srce ni občutilo, kar je Bog pripravil njim, ki ga ljubijo.

No, taka sredstva ima pa samo Gospod Jezus Krist. Milost Božja namreč vlita v dušo, podeli duši nadnaravnih moči, da se more pripraviti in po smrti gledati samega Boga. To milost je Stvarnik dal našim prvim starišem, ki so jo pa izgubili. Zopet nam jo je pridobil Krist s svojim življenjem, trpljenjem in z grenko svojo smrtjo. Le pri njem jo moremo dobiti, ako se njega oklenemo in čvrsto za njim stopamo.

Kdor se torej Krista ne oklene in ne hodi za njim, te milosti ne more biti deležen, ne more se izveličati. Brez Krista je človek sam sebi prepuščen, njegova dela so zgolj naravna dela; pot, po katerem hodi, je čisto naraven pot, ki pa ne pelje k nadnaravnemu našemu cilju in namenu. Ker se Krista ne oklepaš, pa bodi gospe ali kmet, cesar ali berač, ne samo, da nimaš posvečujoče milosti Božje, pomanjkuje ti tudi dejanske in zato si slab in omaguješ, ter omagaš, ko te napada skušnjava, ko se ti vzbudi poželjivost ali prideš v bližnjo grešno priložnost. Ko bi se pa prav srčno in goreče oklepal Krista, on bi iz Srca svojega izlival v te vsako pomoč, potrebno, da zmagaš in da bodo dela tvoja nadnaravna: o, čutil bi v srcu

¹⁾ Mat. 10, 38.

²⁾ Dej. ap. 4, 12.

³⁾ Jan. 17, 3.

⁴⁾ 2. Kor. 4, 10.

⁵⁾ Rim. 8, 29

in prepričan bi z apostolom vskliknil in rekel: „Vse premorem v njem, ki me krepeča.“¹⁾

II. V čem naj hodimo za Kristom.

5. Za Kristom moramo hoditi najpoprej v veri. Vera je prva in temeljna dolžnost vsakega kristijana. Sv. Pavel pravi: „Kdor hoče priti k Bogu, mora verovati, da je in da je plačnik tistim, ki ga iščejo.“²⁾ Kdor pa hoče priti h Kristu, mora verovati, kar nas je on učil in nas uči po svoji sveti katoliški cerkvi. Saj je on sam rekel: „Pojdite po vsem svetu in označujte evangelij vsem stvarem. Kdor veruje in bo krščen, bo izveličan.“³⁾

Vera pa mora biti preprosta, iskrena in čvrsta, ako gremo v resnici za Kristom, saj temelji v besedi samega Boga, ne pa v besedi slabega človeka; ona mora biti hitra in brez odlašanja vselej, kadarkoli nas cerkev po duhovnikih kaj uči v imenu Božjem, saj ima od samega Krista oblast učiti; ona mora biti tudi živa, ne pa mrtva, namreč moramo tudi po veri živeti, da se v naših delih pokaže. Ker, kaj bi nam pomagalo, ko bi sicer verovali, ako svoje vere v Krista ne bi javno pred ljudmi spričevali in morda tudi doma po strasteh, ne pa po veri živeli?

Zares, kakošno vero imaš, ako se vdajaš poželjivosti mesa in poželjivosti oči, ako vlada v tebi napuh življenja? Vera zahteva drugače; življenje po veri Kristovi je ostro, saj nam zapoveduje, da moramo sebe zatajevati, ako hočemo za Kristom hoditi; da se moramo odpovedati praznemu uživanju, zadeti pa križ Izveličarjev; da moramo večna dobra ceniti više od onih, ki so okoli nas; da, ponosni moramo biti pred svetom zavoljo svoje krščanske vere.

6. Ne samo v veri, ampak tudi v zapovedih moramo za Kristom hoditi. Kaj je rekel Krist apostolom, ko jih je poslal po svetu označevati svojo vero? „Učite jih spolnjevati vse, karkoli sem vam povedal!“⁴⁾

Prva in najpoglavitejša zapoved pa je zapoved ljubiti Boga in bližnjega, in sicer tako, kakor je Krist to zapoved spopolnil. Ljubiti moramo bližnjega, kakor je Krist nas ljubil, ljubiti moramo tudi sovražnike. Naj nam bodo nasprotni in sovražni v našem domačem, ali pa v našem socialnem in političnem življenju, mo-

ramo jih ljubiti, prizanašati jim, odpustiti jim in za nje moliti; naj nas oni tudi preklinjajo, obrekujejo in vse slabo zoper nas govoré, ali po časnikih pišejo in lažejo, mi jim ne smemo, pa tudi nočemo zla za zlo vračati.

Posebno veljalna je zapoved, da moramo ljubiti, spoštovati in poslušati cerkev, duhovne pastirje in sploh cerkvene poglavarje, ki nas učé, opominjajo, svaré. To velja za vse stanovce, saj pravi Krist Bog, da kdorkoli, torej katerekoli stanu človek, cerkve ne posluša, naj nam bo kakor pagan in očiten grešnik¹⁾ ker kdor se upira cerkvi in duhovnim pastirjem, upira se Kristu in Bogu.

Nazadnje moramo tudi sprejeti zapoved Kristovo o češčenju Božjem, o službi Božji in o svetih zakramentih. Kdor ne hodi k pridigi, kdor ne mara za daritev sv. maše, kdor ne prejema sv. zakramentov, ta ne hodi za Kristom, ta odbija njegove zapovedi, ta se izveličal ne bo, pa naj bi bil gospod ali kmet, iz mesta ali vasi.

7. Nazadnje moramo Kristu tudi v njegovih izglelih slediti. Saj je on najpoprej delal, potem je še le učil,²⁾ in sicer zato, da bi pri nas z izgledom močnejše nagnil in potegnil za seboj, da bi prav gotovo šli za njim.

Posebno povdarjal je krotkost in ponižnost, v katerih naj bi ga posnemali; rekel je: „Učite se od mene, ker jaz sem krotak in iz srca ponižen.“³⁾ Vsem, ki bodo krotki in ponižni, kakor on, je obljubil, da bodo našli mir srca. In zares, kdor je ponižen, rad se podvrže Bogu in poglavarjem; kdor je krotak, obrzda hude strasti v srcu, da ni več vzburjeno, in tako je vse v pravem redu in v popolnem miru.

Hodimo pa za Kristom še v stanovitni molitvi, v kateri se dvigamo k Bogu in z njim zedinjamo, v potrpežljivosti, da v sebi mirni ostanemo in se izognemo mnogim grehom, in v ljubezni do bližnjega, da ne bo preprirov, ampak da bomo složni med seboj.

Glej, kaj je krščansko življenje? Ali ni srečno, mirno, sladko? Pogledaj pa tja, kjer za Kristom ne hodijo, kjer ni ne ponižnosti, ne krotkosti, kjer ni ne molitve, ne potrpežljivosti, ne ljubezni do bližnjega! Kako se tam živi? Nemir vlada, nepokorščina, prepiri, sovraštvo, obrekovanje, mesenost, nasilstvo! Ko to pregledaš, spoznal boš še bolje, kako dober je naš

¹⁾ Filip. 4, 13.

²⁾ Hebr. 11, 6.

³⁾ Mark. 16, 15, 16.

⁴⁾ Mat. 28, 20.

¹⁾ Mat. 18, 17.

²⁾ Dej. ap. 1, 1.

³⁾ Mat. 11, 29.

Krist, ki nas vabi, da hodimo za njim, ter si s tem utemeljimo življenje mirno, zadovoljno, v ljubezni, pokorščini, torej življenje zares srečno, kakoršno le želeči moremo.

III. Kako naj hodimo za Kristom.

8. Slišali smo, zakaj in v čem naj hodimo za Kristom. Poglejmo še, kako naj hodimo za njim. Najprej hodimo za njim iz dolžnosti. Dolžni smo hoditi za njim, dolžni smo delati z njim in zanj, on sam jasno pravi: „Kdor ni z menoj, je zoper mene, in kdor ne pobira z menoj, raztresa.“¹⁾

Dolžni smo za Kristom hoditi. Odkar smo oprani v svetem krstu, nismo več sami svoji, ampak Kristovi. Sv. Pavel trdi: „Nihče namreč izmed nas sebi ne živi, in nihče sebi ne umrje; ampak ako živimo, ali umrjemo, smo Gospodovi.“²⁾ On nas je odkupil s svojo krvjo, rešil nas je iz sužnosti satanove in oprostil večne smrti, v katero smo bili obsojeni; on nam je povrnil življenje milosti, katero smo nesrečno izgubili. Mi smo torej njegovi, priznati ga moramo kot Odrešenika, Vodnika in Kralja svojega, bili bi nesramni izdajalci, ko bi ga ne priznali. Tako smo prisegli pri sv. krstu, tako ponovili pri sv. birmi. Prosim vas, nikoli ne pozabite preimennitne resnice, da smo od Boga popolnoma odvisni.

Res, nekak jarem je to vsestransko in neomejeno gospodstvo Kristovo, nekako breme nam je v njem naloženo: „toda sladak je moj jarem in lahko moje breme“,³⁾ zatrjuje nam Krist. In zares lahka nam bo popolna podložnost in sladka, ako pomislimo, da je Krist naš Bog, da samo to hoče od nas, kar je v našo srečo, in da nam pomaga breme nositi. Saj je bil on kot človek Bogu popolnoma podložen, on gre torej pred nami, on nas na potu spremlja in osrčuje z besedami: „Zaupajte, jaz sem svet premagal.“⁴⁾ Le zvesto sodelujmo in v molitvi si pomoči od njega prosimo, pa nam bo ta popolna podložnost Gospodu Jezusu mila, sladka in lahka.

9. Hodimo za Kristom veledušno. Vojak Kristov ni zadovoljen, da nosi samo ona bremenca, katera mora, ampak iz ljubezni do svojega Vodnika si naloži še družih, da mu svojo udanost, hvaležnost in veledušnost pokaže.

Saj je bil tudi Krist do nas neizrečeno veledušen. Ali je mar v naše odrešenje samo toliko storil, kolikor je prav moral? Ali ni njegovo odrešenje preobilno?¹⁾ Dosti bi bilo, ko bi bil za nas samo človek postal in samo eno molitev za nas opravil. Toda s tem on ni bil zadovoljen. Saj veste, kako je živel v siromaštvu, v ponižnosti, v tihoti, v delu, v preganjanju, v zaničevanju: saj veste za njegovo trpljenje in za grozovito smrt na križu; saj veste za zakrament ljubezni. O koliko nam je s to preveliko darežljivostjo koristil! dal diven izgled najlepših čednosti, spodbudil nas k potrpežljivosti in ljubezni, k tolažbi in vdanosti! Zato se pa spodobi, da smo tudi mi do njega zares veledušni! Ne glejmo samo na to, kar prav storiti moramo, oh, storimo radostnega srca, kar največ moremo, pa naj bo tudi za nas težko, samo da je njemu všeč, da mu pokažemo svojo hvaležnost in vdanost.

10. Hodimo za Kristom iz ljubezni, ne pa iz strahu. Ljubezen premaga vse, močnejša je od smrti. Kdor ljubi, ne boji se zaprek in težav, ne ustraši se največjih žrtev, če so potrebne. Kako zvest je ostal Kristu sv. Pavel do smrti, do mučeništva; vnet ljubezni kliče: „Kdo nas bo ločil od ljubezni Kristove? ali nadloga, stiska, lakota, nagota, nevarnost, preganjanje, ali meč? Svest sem si, da ne smrt, ne življenje, ne poglavarstva, ne oblasti . . ., ne druga stvar nas ne bo mogla ločiti od ljubezni Božje, ki je v Kristu Jezusu, Gospodu našem.“²⁾

Ako delamo iz strahu, koj izgubimo pogum, kadar se kaka težava pokaže: ljubezen pa postopa pogumno in prezira vsako nevarnost, samo da doseže, kar hoče. Ali ni tako ravnal Jezus, ki nas je ljubil in dal sam sebe za nas v smrt?³⁾ Ali se ne spodobi, da mu to ljubezen vračamo ter si prizadevamo storiti vse, kar mu je drago? Ali je težko, morda nemogoče, da ti v taki ljubezni srce vzplamti?

Poglejmo vendar presladko Srce Jezusovo! Kaj pomenja rana, kaj trnjeva krona, kaj križ, kaj plamen? To pomenja ljubezen in vse, kar je on iz ljubezni do nas storil: iz ljubezni za nas trnjeva krona, iz ljubezni za nas težki križ, iz ljubezni za nas strašno globoka rana! In mi? Da ga ne bi ljubili? Nikar ga torej z grehom ne žali, spolnuj zapovedi, ljubi Boga in bližnjega,

¹⁾ Luk. 11, 23.

²⁾ Rim. 14, 7, 8.

³⁾ Mat. 11, 30.

⁴⁾ Jan. 16, 33.

¹⁾ Ps. 129, 7.

²⁾ Rim. 8, 35.

³⁾ Gal. 2, 20.

bodi krotak in ponižen, bodi trezen, zmeren in čist, premaguj in zatajuj se!

Vsak dan moliš, delaš in trpiš. Ako Jezusa ljubiš, oh, daruj Srcu njegovemu svoje molitve, svoja dela in svoje trpljenje na vse tiste namene, na katere se on sam pri sv. maši in v tabernakeljnu daruje. Na ta način se z Jezusom združuješ, pa tudi sebi koristiš ter molitvam, delom in trpljenju svojemu daš največjo notranjo vrednost in si vsak dan množiš bogastvo za večnost.

Ako Jezusa ljubiš, oh zadostuj mu za vse razžalitve, katere trpi v tabernakeljnu; v ta namen ga obiskuj, skupno z drugimi ga moli, posebno pa prvega petka ali prve nedelje v mesecu prejemaj zadostilno sv. obhajilo.

Ako hočeš do Jezusa priti, oh, prav iz srca ljubi prečisto Devico Marijo, stopi v Marijino družbo, da s pomočjo sv. zakramentov in Device Marije v svojem srcu strasti obrzdavaš, srce čisto ohraniš in za ljubezen Jezusovo pravno storiš.

Sklep.

Predragi v Kristu! Vi želite na zemlji mirno življenje, in želite srečno smrt in večno blaženstvo. Hodite za Kristom, saj se po njem kristijani imenujete; hodite za njim in verujte, kar vam on po svoji cerkvi verovati zapoveduje, spolnujte njegove zapovedi, posnemajte njegove izglede, da hodite za Kristom radi, veledušno in iz ljubezni, saj ste njegovi.

Bi li kdo upal tajiti, da se more izveličati edino oni, ki hodi za Jezusom? Kdor bi to tajil, tajil bi, da je Jezus naš Učenik in Odrešenik, da je on Sin živega Boga, da je on pravi Bog.

In ako ne pojdete za Jezusom? Za kom pa pojdete? Kdo vam bo učenik in odrešenik? Kdo pomočnik in tolažnik? Varujte se krivih prerokov, ki hodijo k vam v ovčji obleki! Varujte se slabih časnikov, varujte se Slovenskega Naroda, Rodoljuba, Gorenjca, Rudečega Praporja: ti ne poznajo Krista, zapeljali vas bodo od njega! Poglejte one, ki te liste beró; oh, kako so sovražni, kako podivjani, kako preklinjajo in druge strahujejo!

Prosim vas vse, ki te liste pišete in širite: prenehajte, usmilite se dobrega našega ljudstva, ne zapeljujte ga od Krista, ne hranite ga z lažmi in obrekovanjem! Oh, zaklinjam vas, nikar ne grešite sami, nikar si ne nakopavajte na glavo tujih grehov! Trepetajte, ker zadela

vas bo roka Božja! Posebno vam gostilničarjem, kličem: ali se ne greši v marsikaterih vaših hišah že dovolj s pijančevanjem, z zapravljanjem, z grdim govorjenjem, z nesramnim petjem? Ali hočete še s strupenimi listi našo mladino in naše može popolnoma pokvariti? Ali se ne bojite smrti in sodbe pravičnega Boga?

Predragi v Kristu, bliža se sveti postni čas. V tem času delajmo pokoro, postno zapoved natanko spolnujmo, posebno skrbno pa zatajujmo svoje strasti; pojdimo k sv. izpovedi, da se z Bogom spravimo, da se vrnemo k Jezusu Kristu, da začnemo zopet odločno za njim hoditi, in odstranimo od sebe vse, kar nas je do sedaj od njega odvracalo. O, nazaj h Kristu! Proč od krivih prerokov! kličem sedaj v resnem času vam vsem, ki ste se zadnji čas, posebno ob času volitev dali zmotiti in zapeljati. Nazaj, nazaj! Naj kri presvetega Srca Jezusovega ne bo zastoj za nas prelita!

Blagoslov vsemogočnega Boga Očeta in Sina in sv. Duha naj pride nad vas in naj ostane zmiraj nad vami. Amen.

V Ljubljani na praznik spreobrnjenja sv. Pavla apostola 25. jan. 1901.

† **Anton Bonaventura,**
knez-škof

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dalje.)

XVI.

Šmartin pri Kranju.

Podružnice.

5. Stražišče.

Ko je kralj Henrik II. s pridevkom „Sveti“ daroval l. 1002 briziškemu škofu ves svet med Savo, Lipnico in Soro, prišlo je tudi Stražišče (Strasista) v njihovo oblast. Ali je stala že takrat cerkev sv. Jerneja — kdo bi mogel to vedeti? Toliko je znanega, da je bila v začetku 17. veka silno zanemarjena, in da še edin oltar, ki je stal v njej, ni imel ne kamenite menze ne najpotrebnejše oprave. (Vizitacijski zapisnik l. 1631.) Kranjski meščan Jernej Olben jej je prepustil majhen smrekov gozd v stražiški „gmajni“ 15. okt. 1639. Priči ste bili šmartinski župnik Jurij Scarlich in bližnji šenpeterski graščak Andrej Baltazar plem. Sigersdorff. Dandanes prebiva sv. Jernej (o njegovem življenju glej Voklo, župnija Sent-

jurij) pač v lepšem domovanju, kakor v žalostnih časih 16. in deloma 17. stoletja, ko so stale cerkve enako zapuščenim hišam brez gospodarja. Prostorna in svetla podružnica ima gotsko svetišče z drobnim rebrovjem in z lično izdelanimi gotskimi okni. Podobo sv. Jerneja v kamenitem velikem oltarju je naslikal Matej Langus 1851. Ko je škof Feliks grof Schrottenbach 13. okt. 1737 posvetil novo župnijsko cerkev v Šmartinu, posvetil je naslednji dan stranska oltarja v Stražišču v čast sv. Valentinu na listni in sv. Frančišku Ksav. na evangeljski strani. Oba oltarja stojita v kapelah, kapelo sv. Frančiška kinča več slik, katere je umetno izvršil Ivan Wolf 1865.

Omeniti nam je še kronograma na stropu med svetiščem in ladijo: TERTIAE ISTI AEDI FORNICEM EXTRUXIT PAROCHUS GEORGIUS KALLAN. (Tretji tej cerkvi je napravil obok župnik Jurij Kalan). Napis, ki daje letnico 1842, naj se umeva tako, da je Kalan že dvema drugima cerkvama odpravil lesen strop v ladiji, nadomestivši ga z obokom; stražiška podružnica je tretja. Sploh je moral biti ta župnik († v Šmartinu 17. febr. 1844.) zelo vnet za popravo božjih hiš, kar razvidimo tudi iz vrstic, ki se čitajo na njegovem grobnem spomeniku:

1

Salshal zerkve vidijozhe,
Prebivalsha je Boga,
De bi bolj molitve vrozhe
Shle v nebesa is serza.

2.

Bog bogastvo je pogmeral,
Zhast povernil mu s zhastjo,
Shiv rad vboge je podperal,
Kar sapustil je, njih bo.

3.

Spolnil rad je vsakmu shelje,
Dur odperl mu in serze,
Bil perjatlov je veselje,
Njim ozhi po njim rose.

4.

Fara vsa po njim shaluje,
Bil je njeni svest pastir,
Bog, ki dela vse plazhuje,
Naj mu da nebeski mir.

L. 1624., katerega že davno nihče ne pomni, je razgrajala v tem kraju grozna kuga; med največjimi dogodki pa se spominjajo ljudje osodnega 17. novembra 1866, ko je pogorelo v Stražišču nad sto poslopij.

Trije zvonovi s premerom 113 : 97 : 79 cm so vglasi v dur-trizvoku f—a—c = 1, 3, 5. Poleg njih visi mrliški zvonček s premerom 33 cm (glas c̄). Vsi so stari, najstarejši je veliki.

Veliki je pel poprej v stolpu stare župnijske cerkve pred savskim mostom! Napravil ga je slavní šmartinski župnik Jurij Rossa (1697—1712), kakor nam razodeva napis v dveh vrstah ob zgornjem robu: AD HONOREM B. M. V. AC S. MARTINI, ECCLESIAE PATRONI, MAGISTER GEORGIUS ROSSA, PAROCHUS LOCI ET PROTONOTARIUS APOSTOLICUS FIERI FECIT ANNO 1709. (V čast blaženi Devici Mariji in cerkvenemu patronu sv. Martinu me je napravil učenik Jurij Rossa, tukajšnji župnik in apostolski protonotarij l. 1709). Sv. Trojica, Marija z žezlom v roki, sv. Jurij z zmajem, sv. Martin, poleg njega revež. Zvonar Gašpar Franchi.

Srednji iz l. 1781, vliil Ivan Jakob Samassa. Križ, Marija s sklenjenima rokama, sv. Barbara, sv. Margareta s križem v roki in z zmajem na verigi.

Mali iz zvonarne Gašparja Franchi v Ljubljani l. 1726. Marija obdana s sijajem, sv. Valentin, sv. Florijan S. VALENTINE ET S. ANTONI ABBAS ORATE PRO NOBIS. (Sv. Valentin in sv. opat Anton prosita za nas). Okoli zgornjega roba: ECCE ✠ DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI: FUGITE PARTES ADVERSARIE. (Glej križ Gospoda našega Jezusa Krista: bežite sovražne moči).

Mrliški zvon nosi ob klobuku napis: S. MARIA ET S. ANNA ORATE PRO NORIS. (Sv. Marija in sv. Ana prosite za nas). Križ, Marija z Jezusom, angelja neseta lavretansko hišico. Zvonar Josip Samassa l. 1731.

Župnik Josip Lastičar.

(Dalje prihodnjič.)

Na pustni vtorek.

Dijaki so obhajali pustno veselico. Med drugimi burkami pride nekemu dijaku tudi to na misel, da se naredi bolnega ter se zgrudi kakor bi bil mrtev. Vsi navzoči se mu smeja jo ter grohotom kropé tega pustnega mrliča. Izbrenčali so pustni glasovi, odzvene so klarinéte; a veseli, poprej sila veselostni dijak-mrlič se je od tega pusta popolno izpremenil. Pridnejše kakor prej se je učil, pridnejše je obiskoval cerkev ter pogosto prejemal sv. zakramentov. A to ni bilo vse! Nekega dne razodene svojemu izpovedniku, da želi v oster red. Ko ga duhovnik vpraša po vzroku, pove mu dijak, da oni pustni večer je tega kriv, takrat, ko je v šali predstavljal mrliča. Ob tem, ko je namreč sedel na stolu, ne da bi se smel ganiti, prešinila ga je naenkrat misel: kaj ko bi bil pa sedaj v resnici mrtev, ter bi moral v resnici v večnosti pred Božjega sodnika!

Ta misel ga ni več zapustila, in tako je iz prejšnjega veselega dijaka postal tih in jako prikupen mladenci. Tekom časa je vse svoje skušnje dobro izvršil. — Koncema se je podal domu — a samo le posloviti se k svojim staršem. Od doma ga je vodila pot naravnost v samostan, v tihi samostan kartuzijanov. To je tista pač na stalni vzvišenosti stoječa

družba skupaj živečih mož, ki jim je dovoljen samo eden izrek, samo eden pozdrav, in ta: „Spominjaj se smrti!“. Po nedolgem je postal ondi menih-kartuzijan tudi on prav vsled svojega sklepa na pustni večer. Spominj pustnega vtorka ga je bodril v vsem prihodnjem mu življenju. Zapisal je pa tudi to zgodnico svetu v pouk pod zaglavjem: „Memento mori — Dijakov pustni vtorek“.

Gospica M. R.

Na pepelnico.

»Memento mori — Spominjaj se, da umrješ.«

Spomni se, o človek, da si prah in da se povrneš v prah! tako nas opominja sv. cerkev dobra naša mati, predno nastopimo postni čas, čas pokore. In zakaj nas opominja sv. cerkev na smrt, trohljivost? Da tem bolj goreče nastopimo pot pokore, da nas misel na smrt prebudi iz grešnega spanja, ali pa če že hodimo po tej poti, da zapustimo to pot. Le štiri so poslednje reči: Smrt, sodba, pekel, nebesa. Na te treba misliti, saj pravi svetopisemski modrijan: V vsem se spominjaj poslednjih reči in vekomaj ne bodeš grešil.

A med vsemi je smrt za nas najbolj važna, ker od nje je odvisen izid sodbe, od nje odvisno naše večno posmrtno življenje. Smrt nam je gotova; ljudem je odločeno umreti (Hebr. 9.); a ura smrti je negotova: Kot tat bo prišla po noči (1. Tesal 5.) Ne vemo ne ure ne dneva, kedaj pride, a to vemo — da kamor drevo pade, ondi obleži. Čujte, kliče nam sv. cerkev, ker ne veste, kedaj Gospod pride. (Mat. 24). Umreti boš moral — a kedaj! O „memento mori“, spominjaj se smrti. Prah boš in pepel, tvoja duša pa ... ?

Prah si! Umrl bodeš, a duša tvoja bo stopila pred sodnji stol in tam zaslišala obsodbo pravičnega sodnika. Da pa bode nam sodnik mil, moramo zdaj v strahu in trepetu misliti na oni osodepolni trenutek, ko nam poreče stvarnik: „Daj račun od svojega hiševanja!“ Da pa te ne bo osupnil glas Gospodov ob smrtni uri, pripravljaj se zdaj, zdaj delaj, zdaj misli na smrt; misli vedno na njo, bodi vedno na njo pripravljen. Stori zdaj, kar bi želel takrat storiti, ko bodeš stal pred sodnjim božjim stolom.

Bratje! zdaj je čas, da od spanja vstanemo, da oblečemo novega človeka; in da se bližamo v mirni zavesti negotovi smrtni uri. Slušajmo glasú sv. cerkve, slušajmo, kako nam narava, kako vest vedno glasno kliče: „Memento mori“. Spomni se, da si prah in da se v prah povrneš. Smrt! strašna misel, a za koga strašna? Strašna za grešnika. A misel na smrt, kako plodonosna za grešnika. Resnične so besede sv. Tome Kempčana: Kateri se vedno smrti spominjajo, očiščujejo svojo vest; če pa je vest očiščena, potem se ni treba smrti bati. (1. knj. 23. pogl.) Bodi torej vedno pripravljen in tako živi, da te smrt nikdar nepripravljenega ne zasači. Zdaj začenjaj odmirati svetu, da bodeš potem ob smrtni uri začel živeti s Kristom. Zdaj se uči vse svetno zaničevati, da bodeš mogel kedaj prosto iti h Kristu (istotam). Bog je k našemu pridu prikril dan smrti, govori sv. Avgustin, da bi se tega dneva vedno spominjali. Večkrat pojdi torej v duhu v svoj grob, da tu gledaš prah

in pepel svojega trupla, da svoje oči obračaš od sveta in njegove nečimernosti in da se varuješ žaliti Boga, Kdor v življenju globoko hodi v svoj grob, pojde po svoji smrti visoko v nebesa.

Memento mori: Spominjaj se smrti, te besede nas bodo, ako si jih vedno v spominj kličemo, sprijaznile s smrtjo, ki nas popelje iz tuje dežele v nebeško domovino, kjer daje Bog svojim zvestim otrokom večni mir in pokoj, kjer jim sveti večna luč.

L. P.

Pepeljenje.

Pepeljenje nas spominja naše revščine in božjega usmiljenja. Ono nas spominja na to, kar je storila Estera-Judita in storil Mardohej. Spominja nas na pokoro.

Kaj je človek pri vsem svojem veličastvu? Iz prsti je in v prst se povrne.

Premišljuj besede: „Nečimernost čez nečimernost, nečimernost čez nečimernost in vse je nečimernost.“ (Ekl. I. 2.) „Kaj ima človek od vsega svojega dela. Rod odide in rod pride, zemlja pa trpi na veke.“ (Ekl. I. 3. 4.)

Boj se Boga in spolnuj njegove zapovedi, to dela človeka popolnega in vse, kar se zgodi, bodi si dobro ali slabo, čez vse bo sodil Gospod. (Ekl. 12. 14.) Zato kaznujem samega sebe in delam pokoro v prahu in pepelu. (Job, 42. 6.)

L. F.

K začetku posta.

„Pridite k meni!“ kliče Jezus svoje otroke dan na dan na oni srečni Sijon, na katerega je stopil po odrešitvi človeškega rodu. Se li ne bomo odzvali temu vabilu, ne bomo li naglih korakov zapustili te dežele prognanstva in se podali na pot, ki vodi za Jezusom v nebeški Jeruzalem? Dve poti ste, ki vodite k njemu: pot nedolžnosti in pot pokore. Prva pot je popolnoma varna, a malo jih je, ki hodijo po njej. Druga je sicer tudi varna, a težavna. Vender je veliko ljudi, ki se zgrešivši smer prve poti morajo poprijeti druge, po katerej skušajo priti v nebesa. Le malo je ljudi, ki bi po izgledu Marijinem ohranili obleko krstne nedolžnosti, a veliko jih je, ki so umazali to obleko, izgubili angeljsko nedolžnost. Oni morajo nastopiti pot pokore, da po njej pridejo v nebeški raj. Le po tej poti najdejo še rešitev. Saj pravi jasno Jezus sam: Ako se ne spokorite, bodete vsi poginili (Luk. 13. 5.) Pokora pa, da bode prava, mora zadevati celega človeka dušo in telo, zakaj če sta oba grešila, morata se oba pokoriti. Pokora bodi torej dvojna: pokora duha in pokora mesa. Prva je tem imenitnejša od druge, čim imenitnejša je duša od telesa.

Svojega duha bomo prav pokorili, ako pokorimo svoje srce. Srce je sedež duhovnega življenja pa tudi sedež vsega malopridnega življenja, saj nam pravi Krist sam po besedah sv. Mateja, da izhajajo iz njega hude misli, besede, dejanja. Ako se hočemo v resnici spokoriti, moramo poboljšati svoje srce, zakaj

ako se poboljša to, poboljša bo kmalu ves človek. Zato hoče Bog pred vsem naše spokorno srce, saj pravi: Ako bodeš iskal Gospoda svojega Boga, našel ga bodeš; če ga bodeš le iskal iz vsega srca, z vso britkostjo svoje duše. (5. Mojz. 14. 4.) In po preroku nam govori Gospod: Spreobrnite se k meni iz vsega srca s postom, jokom in plakanjem in pretrgajte svoja srca, ne svojih oblačil. (Joel 2. 12). Pokora srca pa je kesanje. To je najimunitnejši del pokore in tako skesano srce zahteva od nas Gospod. Spokorni David nam to naznanja z besedami: Bogu prijeten dar je skesan duh, potrtega in ponižnega srca, o Bog, ne bodeš zavrzel.“

A pokoriti se mora tudi telo, meso; in pokora mesa je post. Po njem, v njem so postali svetniki. Pokora mesa nas odvrača od greha; ako smo z njim grešili, zadostili bomo le s postom in zatajevanjem božji pravici za grehe. Lakota nas mora pripeljati nazaj v raj, iz katerega nas je požrešnost pregnala, pravi sv. Hieronim. Post nas varuje greha, saj pravi Ivan Zlatoust: Posti se, da grešil ne bodeš.

Gotovo je post potreben, koristen, izveličalen. Slušajmo sv. cerkev, ki nas v postnem času resno vabi k pokori; pokorimo svoje telo, svoje srce. Za postom pride veselja Velika noč, dan radosti, dan vstajenja. A pokorimo svoje telo, svojega duha celo življenje, ker za kratko dobo pokore pride večnost, kjer bomo obhajali združeni z Bogom veselo zmago nad grešnim svetom in nad grešnimi nagnjenji.

L. P.

Razgled po domovini.

Iz Tržiča. Zopet nas je razveselila 2. svečana (na Svečnico) Marijina družba z nedolžno veselico. Pri tej so najprvo zapele Marijine hčere 2 mični pesmici „Lepota Marije Device“ in „Planinarica“. Na to pa so kaj spretno predstavljale igrokaz v treh dejanjih „Bogomila ali otroška ljubezen“. Vse vloge so igralko zelo dobro rešile; prav pohvalno nam je omeniti vdovo Matildo (Fr. Salberger) in njeno hčerko Bogomilo (M. Meršol), ki ste igrale tako ginljivo, da je bilo marsikatero oko solzno. — Nazadnje so igrale najmlajše Marijine hčere še igro v enem dejanju „Kolambovo jajce“ tudi jako dobro. Proti koncu te igre je K. Siebler čestitala v lepih besedah k godu veleč. gosp. predniku Marijine družbe, svetniku Fr. Spendal in mu imenom družbe poklonila lep šopek.

Vsa čast vrle vodnici gđe. Zofiji Pirc!

Kapelan J. Potekar.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostolstva.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

Glavni namen za mesec februarij:

Krščanski duh v družini

b) Posebni nameni.

22.) **Sv. Petra stol.** Sv. oče. Rimsko vprašanje. Duhovniki in obhajanci.

23.) **Sv. Peter Damijanski.** Profesorji in učenci. Da bi bilo katoliško ljudstvo obvarovano pred socialistiškimi zapeljivci.

24.) **Sv. Matija, apostol.** Rokodolci. Organizacija katoliškega ljudstva.

25.) **Sv. Valburga, opatica.** Na črteh bolni. Govorci v Birmi. Javne katoliške ljudske knjižnice.

26.) **Sv. Nestor.** Slovani. Povrat razkolnih naših bratov v naročje katoliške cerkve. Bralci katoliških časopisov. Razuzdani otroci.

27.) **Sv. Jul'jan.** Bolnišnice. Plodonosne duhovne vaje za slovenske gimnazije.

28.) **Sv. Roman, opat.** Pospesevalci molitvenega apostolstva. Neznosljive verske razmere po nekaterih deželah in državah. — Vse doposlane pa še ne uslišane zadeve. Udje molitvenega apostolstva in bratovščine Srca Jezusovega, ki so umrli meseca februarija in ki bodo meseca marcija umrli.

N.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusovega Srca.

Zahvale

Najvažnejši vzroki me ragibajo, da se velikemu svetemu Antonu čitno v »Danici« zahvaljujem iz najglobljeje-
Iz Ljubljane.

* * *

Srčno zahvalo izrekam presv. Srcu Jezusovemu, Mariji, sv. Antonu za prečudno pomoč v neki družinski zadevi.

Neka oseba iz Idrije.

* * *

Bili smo v veliki skrbni zaradi neke prav važne zadeve. Zbralo se je torej nas več skupaj, ter smo pravili devetdnevno v čast sv. Antonu in sv. Jožefu. Ako bomo uslišani, obljubili smo zahvalo v »Danici«. Ker smo bili uslišani, zatorej spolujemo zdaj to svojo dolžnost. Čast in hvala sv. Antonu in sv. Jožefu.

Idrija, dne 11. februarija 1901.

Več častilek sv. Antonu in sv. Jožefu.

Listek.

Katoliška cerkev v Avstriji šteje 24,245.000 duš, kojih je 21,803.000 latinskega obreda, 3,245.000 pa grškega in armenskega obreda. Škofij je 30 latinskih, 3 grške in 1 armenska. Župnij 9132, od kojih pripada 1974 grškemu in armenskemu obredu. Vseh duhovnikov je 16.752, med temi 2153 grško zedinjenih. Tekom zadnjih 7 let so se zlasti redovi povzdignili. L. 1893 je bilo 479 moških samostanov s 7698 redovniki, a leta 1899. je bilo 511 samostanov z 9139 redovniki; veliko bolj pa so se ženske kongregacije pomnožile, sedaj je 1440 hiš z 19,327 sestrami, dočim je bilo l. 1893. le 13.701 sestra. Med 9139 redovniki je 5132 duhovnikov, ki delujejo v dušnem pastirstvu ali pa se pečajo s poukom in z misijoni. K grški katoliški cerkvi pripada le 57 očetov bazilijancev z okrog 100 brati in kleriki. Na Ogerskem je 3000 redovnikov in 5000 redovnic, torej je v vsej državi 12.139 redovnikov in 24.327 redovnic, vseh skupaj 36.466.

x.